

5 februari 2021

Vandaag verschijnt in verschillende Europese kranten (onder andere [Le Monde](#), [La Libre Belgique](#), [L'Avvenire](#), [Der Freitag](#)) een standpunt van economen, academici, politici en verantwoordelijken uit sociale bewegingen waarin ze voorstellen dat staatsschulden die op de balans staan van de Europese Centrale Bank (ECB) worden kwijtgescholden. In ruil zouden de betrokken lidstaten zich ertoe verbinden hetzelfde bedrag te investeren in de ecologische transitie en het herstel na de coronacrisis. Onder de tientallen ondertekenaars vinden we zowel de marxistische econoom Costas Lapavitsas als de gewezen sociaaldemocratische eurocommissaris Andor Laszlo, en naast Eric Toussaint (CADTM) ook Thomas Piketty en Belgisch PS-kopstuk Paul Magnette.. Een voorstel dat als eerste voordeel heeft dat het debat over wat geld eigenlijk is erdoor wordt aangewakkerd, en dat de mystificatie ervan wordt in vraag gesteld. Ander Europa vertaalde de oproep, die u hieronder kunt lezen.

Kwijtschelding van de overheidsschuld in handen van de Europese Centrale Bank

om ons lot weer in eigen handen te nemen

Het debat over de kwijtschelding van de schulden in handen van de Europese Centrale Bank (ECB) heeft veel stof doen opwaaien in Frankrijk, maar ook in Italië, Luxemburg en België, in de wandelgangen van de Europese instellingen, onder vertegenwoordigers van de ECB zelf en de verschillende ministeries van Financiën van de eurozone.

Dit debat is gezond en nuttig. Voor het eerst sinds lange tijd worden monetaire kwesties in het openbaar besproken. Geld houdt even op een aangelegenheid te zijn die onttrokken wordt aan collectieve beraadslaging en toevertrouwd wordt aan een centrale bank die onafhankelijk is van de politieke machten maar afhankelijk van de financiële markten. De burgers ontdekken, soms tot hun ontsteltenis, dat bijna 25% van de Europese overheidsschuld nu in handen is van hun centrale bank. Wij zijn 25% van onze schuld aan onszelf verschuldigd en als wij die terugbetalen, zullen wij het geld elders moeten vinden, ofwel door opnieuw te lenen om de schuld door te rollen in plaats van te lenen om te investeren, ofwel door de belastingen te verhogen of de uitgaven te verminderen.

Het kan echter ook anders. Als economen, verantwoordelijken en geëngageerde burgers van verschillende landen vinden wij het onze plicht erop te wijzen dat de ECB de Europese staten vandaag de middelen zou kunnen verschaffen voor hun ecologische wederopbouw, maar ook om de sociale,

economische en culturele schade te herstellen die is veroorzaakt door de verschrikkelijke gezondheids crisis die wij doormaken.

Niet dat de staten niet zijn opgetreden, er zijn wel degelijk beschermende maatregelen genomen, maar die zijn nog steeds zeer ontoereikend. Het Europese herstelplan, dat uitgaat van een budget van nauwelijks 300 miljard euro aan subsidies over drie jaar, staat ver af van de 2000 miljard euro waarom het Europees Parlement had gevraagd. Moeten we eraan herinneren dat de Europese Rekenkamer in 2018, vóór de gezondheids crisis, al aangaf dat er minimaal 300 à 400 miljard euro per jaar extra moet worden geïnvesteerd om de ecologische transitie in Europa te financieren? We zijn er nog lang niet, zeker niet met de gezondheids crisis.

Nee, wij beschouwen de kwijtschelding van overheidsschulden niet als een doodnormale gebeurtenis, ook niet als deze door de ECB worden aangehouden. We weten dat schuld kwijtscheldingen stichtingsmomenten zijn. Dit was het geval op de Conferentie van Londen in 1953, toen Duitsland kon genieten van de kwijtschelding van twee derde van zijn staatsschuld, waardoor het land weer op de weg naar welvaart kon komen en zijn toekomst in Europa kon verankeren. Maar maakt Europa vandaag niet een crisis van uitzonderlijke proporties door die om even uitzonderlijke maatregelen vraagt?

Overigens hebben we het geluk dat de ECB als crediteur niet bang hoeft te zijn om zijn geld te verliezen. Ons voorstel is dan ook eenvoudig: laten we een contract sluiten tussen de Europese staten en de ECB. Deze laatste verbindt zich ertoe de overheidsschulden die zij in handen heeft af te schrijven (of om te zetten in renteloze eeuwigdurende leningen), terwijl de staten zich ertoe verbinden dezelfde bedragen te investeren in ecologische en sociale wederopbouw. Deze bedragen belopen nu bijna 2.500 miljard euro voor geheel Europa. Dat is genoeg om aan de verwachtingen van het Europees Parlement te voldoen en vooral om het algemeen belang veilig te stellen.

De ECB kan zich dit zeker veroorloven. Zoals een zeer groot aantal economen erkent, zelfs onder degenen die zich tegen deze oplossing verzetten, kan een centrale bank zonder problemen met negatief kapitaal werken. Zij kan zelfs geld scheppen om deze verliezen te compenseren, zoals bepaald in Protocol nr. 4 bij het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Ten tweede is annulering, in tegenstelling tot wat sommige beleidsverantwoordelijken beweren, met name de ECB, juridisch niet uitdrukkelijk verboden door de Europese Verdragen. Enerzijds kunnen alle financiële instellingen ter wereld afzien van vorderingen, en de ECB is daarbij geen uitzondering. Anderzijds komt het woord 'afschrijving' noch in het Verdrag, noch in het Protocol betreffende het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB) voor. Misschien zou het in strijd zijn met de geest van het Verdrag, maar was dat ook niet het geval voor de kwantitatieve versoepeling (QE) die Mario Draghi doorvoerde? In deze aangelegenheid komt het alleen op politieke wil aan; er zijn voorbeelden genoeg in de geschiedenis dat juridische problemen door politieke akkoorden kunnen te boven gekomen worden.

Laten we tot slot een misverstand uit de weg ruimen: het is duidelijk dat de kwijtschelding van de door de ECB aangehouden overheidsschuld, zelfs indien daaraan de voorwaarde van herinvestering is verbonden, niet het alfa en omega van een economisch beleid kan zijn. Vooreerst zou de ECB alleen ingrijpen om begrotingsruimte vrij te maken voor de lidstaten en zou zij uiteraard niet zelf investeren. Sommigen denken dat de lage of negatieve rentevoeten in Europa voldoende zijn om de staten aan te zetten om te lenen en daarmee te investeren. Dit blijkt niet uit de gestage daling van het gemiddelde niveau van de overheidsschuld in de Europese Unie tussen 2015, toen de negatieve rentetarieven verschenen, en het begin van de gezondheids crisis. Vele staten hebben hun schuld afgebouwd in plaats

van te lenen om te investeren, ondanks de negatieve rentevoeten. Er is geen reden waarom dit zou veranderen. Het tussen de staten en de ECB gesloten pact daarentegen zou deze strategie van ontlopen van de verantwoordelijkheid verhinderen. Natuurlijk is dat niet voldoende en moeten er nog andere maatregelen genomen worden, zoals een hervorming van de criteria voor schulden en tekorten, ecologisch en solidair protectionisme, belastinghervormingen om de ongelijkheid te verminderen en het gedrag te veranderen, een impuls voor de investeringsbanken en een hervorming van de regels inzake staatssteun. Ook moet een nieuwe wijze van Europese beslissingen worden ingevoerd, met name door de overgang naar stemming bij gekwalificeerde meerderheid in belastingzaken.

Europa kan het zich niet langer veroorloven zich stelselmatig door zijn eigen regels te laten tegenhouden. Andere landen in de wereld maken maximaal gebruik van hun monetair beleid, ter ondersteuning van het begrotingsbeleid, zoals China, Japan of de Verenigde Staten. De Bank of Japan gaat zelfs zo ver dat zij haar macht van geldschepping gebruikt om rechtstreeks aandelen op de markt te kopen via beursgenoteerde indexfondsen (ETF's), waarmee zij de grootste belegger van het land is geworden. We moeten ook overwegen de macht van de ECB om geld te scheppen te gebruiken voor de financiering van ecologische en sociale wederopbouw onder democratische controle. De kwijtschelding van de overheidsschulden van Europa, in ruil voor investeringen van de staten, zou een eerste krachtig signaal zijn dat Europa zijn lot weer in eigen handen neemt.

Ondertekenaars: <https://annulation-dette-publique-bce.com>

Toegevoegd op 8 februari 2021: In Le Journal du Dimanche van 7 februari spreekt ECB-voorzitster Christine Lagarde zich categoriek uit tegen kwijtschelding van schulden door de ECB, aldus [Le Monde](#). Ze beroept zich daarbij alleen op het formalistisch argument dat het 'tegen de verdragen' zou zijn. Snerend naar de initiatiefnemers van de oproep zegt ze dat ze beter hun energie zouden steken in het debat hoe de aangegane schulden best zouden gebruikt worden.

Hits: 359

Dit delen:

[Facebook](#)

[Twitter](#)